

iDEa Tudóstér – Látható tudomány a Debreceni Egyetemen

A Debreceni Egyetem publikációs adatbázis és nyílt hozzáférésű repozitórium működtetésével törekszik arra, hogy kutatói tudományos teljesítményének maximális láthatóságát, impaktját biztosítsa.

*Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár (DEENK) a tudományos kommunikáció nemzetközi trendjének megfelelően az országban elsőként kezdte el **intézményi repozitórium** üzemeltetését. Előadásomban bemutatom az **iDEa Tudóstér** portálszolgáltatást, amely az intézményi repozitóriumra és az egyetem publikációs adatbázisára építkezve, az országban egyedülálló módon teszi láthatóvá a Debreceni Egyetem tudományos publikációs tevékenységét.*

A DEENK országos Open Access koordinátorként is törekszik arra, hogy a profiloldalakon megjelenő publikációk minél nagyobb számban nyíltan elérhetők legyenek a kutatói társadalom számára. A profilokhoz tartozó publikációk bibliográfiai adatai mellett napról napra nő az szabadon elérhető publikációk száma

By operating a publication database and an open access repository, the University of Debrecen tries to secure the maximal visibility of the scientific performance of its researchers and to secure its impact.

University and National Library University of Debrecen (UNL) started its first Institutional repository operated in accordance with the international trends of scientific communication in the country. In my presentation I would like to present The iDEa Academic Profiles (<https://tudoster.idea.unideb.hu/en>). Relying on the institutional repository and the publications database the iDeA Academic Profiles make the university's scientific activity visible uniquely in the country.

As the national open access coordinator UNL endeavours to enhance the open access content in the Profiles.

Az egyetem tudományos és kutatási tevékenységét az adott egyetemen keletkezett tudományos publikációkon át értékelhetjük.

Az intézmény tudományos munkájának reprezentálása nem új keletű kezdeményezés a Debreceni Egyetemen. Az egyetem történetéhez kapcsolódó éves jelentésekben már egészen korán (1920's évek végén) megjelentek, az egyetemen oktatói tevékenységet ellátó tudósok tudományos munkáinak felsorolásai. Az egyetem negyvenéves fennállása alkalmára a Kossuth Lajos Tudományegyetem Rectora és Tanácsa elhatározta, hogy az egyetem tudományos dolgozóinak (professzorok, docensek, adjunktusok, tanársegédek stb.) összes tudományos munkáinak bibliográfiáját összegyűjti és megfelelő bibliográfiai kiadványt állít össze belőlük. A gyűjtési és rendezési munkát a könyvtár vállalta magára. Az első kötet 1955 szeptemberére készült el. Az egyetemhez köthető bibliográfiák évenkénti összegyűjtését a könyvtár a 70's évektől több évtizeden keresztül nyomtatott formában *Debreceni egyetemi bibliográfia* címmel jelentette meg.

A számítógépesítés térhódításával az Egyetemi Könyvtár is áttért a publikációk adatainak online gyűjtésére, archiválására. A Publikációs Adatbázis tervét 2003-ban fogadta el az egyetem vezetése. Az első adatbázis adatait két nagyobb adatállomány - a volt Debreceni Orvostudományi Egyetem Annual Reports című éves jelentésének publikációs fejezetein alapuló adatok, valamint a volt Kossuth Lajos Tudományegyetem régi egyetemi bibliográfiai adatállománya - adta.

A szabványos (MARC) rekordszerkezetű strukturált bibliográfiai adatbázis kialakításával egy időben - a felsőoktatási intézmények közt elsőként - kezdődött el a teljes szövegek archiválása és szolgáltatására alkalmas szabványos digitális repozitórium, a DEA (Debreceni Egyetem elektronikus Archívuma) kialakítása.

Az intézményi repozitórium és a Publikációs Adatbázis összekapcsolása révén 2006-tól az adatok hitelességét a kötelezően beszolgáltatott teljes szöveg ellenőrzésével, azaz autopszia révén biztosítja a DEENK.

A Könyvtár a változó igényekhez igazítva 2012-ben fejlesztette szolgáltatását, iDEa Tudóstér néven új portált hozott létre. A portál integrálja és egyetlen felületen teszi kereshetővé a Publikációs Adatbázist, az egyetem kutatóit, kutatási egységeit, valamint erről a felületről igényelhetők hitelesített publikációs listák is. A Tudóstér menüpontjaiban keresés vagy böngészés lehetséges a kutatók személyes vagy az egyetemi egységek profiljai között. További funkció a Statisztika modul, ahol a Debreceni Egyetem tudományos teljesítményét találjuk évenkénti lebontásban különböző grafikonok és táblázatok segítségével. Az adatfeltöltést számos automatizmus segíti (pl. szerzői adatok automatikus betöltése eduID alapján, cikk-adatok betöltése DOI szám megadásával). Egyetlen feltöltéssel létrejön az adott publikáció bibliográfiai rekordja és a hozzá tartozó teljes szöveget tartalmazó repozitóriumi tétel. A két adatállományt kölcsönös utalók kötik össze.

Az adatszolgáltatási kötelezettséget 2008-2014 között rektori határozat, 2015-től egyetemi szabályzat írja elő a kutatók számára.

A kutatói, intézményi profilok mellett 2016 elején pályázati profilok kialakítására is sor került. Valamennyi profil egyedi URL-je beilleszthető a tanszékek, intézetek, karok weboldalára és bárhol megadható profil-címként. A profilok tartalmának egy része (publikációs lista, statisztikai modulok) automatikusan jön létre a feltöltött adatok, a könyvtár által épített háttér adatbázisok, az egyetemi telefonkönyv és a Neptun rendszer információi alapján.

A profilokba a kutatók LDAP azonosítójukkal léphetnek be, így lehetőségük van személyes adatlapjuk kiegészítésére, módosítására. (pl. külső profilok megadásával ezen a felületen egyszerre tehetik láthatóvá a Google, MTMT, ResearchGate, LinkedIn, stb. profilok linkjei).

Néhány példán keresztül bemutatom a profilok felépítését.

A személyes adatlap (kutatói profil) a következő információkat tartalmazza: kutató fényképet, affiliációs adatokat (link a szervezeti egységek profiljára), kurzusinformációkat és témavezetéseket (Neptunból frissül), elérhetőséget (telefonkönyvből frissül, bejelentkezés után szerkeszthető), civil információkat (szerkeszthető), médiaanyagokat (szerkeszthető), publikációs listát (PuLi adatbázisból, linkekkel a társszerzők profiljához és a cikkek eléréséhez, időrendben), publikációs adatmenedzsmenttel kapcsolatos linkeket (adatfeltöltés, PuLi igénylése, tájékoztatók, nyomtatható listát), statisztikai adatblokkokat (PuLi adatbázisból), iDEa-ban szereplő társszerzők profiljait (link profilhoz, közös cikkek listájához), további társszerzőket (link közös cikkek listájára). A kutatói profilból az adatok áttölthetők az MTMT-be (RIS fájl).

A publikációknál külön jelölést kaptak az open access publikációk, melyek az intézményi archívumból bárki számára elérhetővé válnak.

Egységek, pályázatok profiladatai a személyes profilokhoz hasonlóan szerkeszthető adatblokkból, linkekkel átszőtt publikációs listából és statisztikai modulokból állnak. A személyes profilok egységhez és pályázatokhoz rendelésével az egységek profiloldalán megjelennek a kutatói profilokhoz vezető linkek a “Kutatóink” blokkban. A személyes profilok szerkesztése a központi Hálózati Azonosítóval, míg az egységek profiljai kérése kiosztott (szintén Hálózati Azonosító alapú) jogosultsággal történik.

A profiloldalakról egyedi igények szerint alakított listák nyomtathatók, különböző statisztikai adatok (évek, típusok és nyelvek szerinti közlemények megosztása) tölthetők le. Pályázatokhoz, kinevezésekhez, különböző fokozatszerzésekhez hitelesített lista igényelhető, ami nemcsak a kutatók publikációit, hanem a hozzájuk tartozó hivatkozásokat is tartalmazhatja. (WOS, SCOPUS, MTMT adatbázisokból).

Az iDEa Tudósteret és az intézményi repozitóriumot nemzetközi repozitóriumok és keresők is indexelik (pl. BASE, Scholar Google), így az ide feltöltött publikációk könnyebben elérhetővé válnak a kutatói társadalom számára

A portál fejlesztése korán sem fejeződött be. A jövőbeni tervek közt szerepel többek közt az open access tartalmak további bővítése, kutatócsoportokkal való kapcsolatok kiépítése, igény szerinti statisztikai adatszolgáltatás, egyedi igényeknek megfelelő hitelesített listák készítése, alternatív tudománymetrikai mutatók beépítése.

A konferenciával egy időben online felmérést végzünk Debreceni Egyetem kutatóinak körében, ahol a kutatók véleményezhetik az iDEa Tudóstér szolgáltatásait, jelezhetik fejlesztési igényeiket.

A kérdőív kiértékelése után megkezdődhet az iDEa Tudóstér portál új fejlesztési irányának megtervezése, kidolgozása.

